

‘Alles wat niet kan, gaan wij doen’

OSG Hugo de Groot ligt midden in Oud-Charlois: een van de zwakste wijken van Rotterdam. Mede dankzij de onconventionele benadering van rector Eric van 't Zelfde zit de school in de lift. Opmerkelijk is dat er les wordt gegeven aan leerlingen van 2 tot 18 jaar. Om dat voor elkaar te krijgen zijn heel wat heilige huisjes omver getrapt.

Ik ben in 1995 in het onderwijs begonnen, in de Haagse Schilderswijk. Zo armoedig had ik het nog nooit meegemaakt, maar ik werd direct verliefd op die doelgroep’, vertelt Van 't Zelfde. Toen hij na een aantal jaar overstapte naar de directie van een witte school met dezelfde armoedeproblematiek, begon hij naar eigen zeggen ‘te beseffen dat het Nederlandse onderwijssysteem de ontwikkeling van kinderen tegenhoudt’. Wat zijn de beperkingen van ons onderwijssysteem dan? ‘Bijvoorbeeld het feit dat je in dertien vakken les hebt en in acht vakken examen doet. En nu weer die zak-slaagregeling. Er zitten in havo 4 Chinese leerlingen die voor alle bètavakken ‘sky high’ staan, maar voor Nederlands een 4 hebben. Die mogen straks niet naar de TU Delft. Dat vind ik krankjorum. Zo lopen we specialisten mis. Daar moeten we in het onderwijsveld vooral niet mee akkoord gaan.’

Fundamenteel anders

In 2009 werd Van 't Zelfde gevraagd om directeur te worden op OSG Hugo de Groot in Rotterdam. Dé kans om zaken echt fundamenteel anders te gaan aanpakken. In eerste instantie moest hij flink orde op zaken stellen: een aanzienlijk aantal docenten vertrok, de financiën moesten op orde en Van 't Zelfde ging de contacten met de basisscholen aantrekken. ‘Want je bent net een bakker, hè? Zonder klanten ga je dicht.’

Toen hij na deze pijnlijke beginperiode echt onderwijsinhoudelijk wilde doorpakken, realiseerde hij zich dat zijn school eigenlijk vocht tegen de bierkaai. ‘De leerlingen komen met een achterstand van 2

aan een aantal bredeschoolactiviteiten. De maatregelen wierpen al snel vruchten af. ‘We merkten dat er een ander publiek op onze school af begon te komen. De aso’s wisten al snel: op die school hoef je

‘Lestabellen structureel opgehoogd tot 38 uur per week’

jaar bij ons binnen. We moeten dus eigenlijk 6 jaar mavo in 4 jaar tijd aanbieden. Dat gaat het nooit worden. En als beloning voor het harde werken, krijg je ook nog eens van de Inspectie op je falie. Daar kan de Inspectie niets aan doen, die werkt ook binnen een verouderde structuur.’

Ondergedompeld

De school nam het ingrijpende besluit om de lestabellen structureel met 10 uur op te hogen, tot 38 uur per week. In de extra tijd worden leerlingen helemaal ondergedompeld in taal en begrijpend lezen. ‘Als je kinderen verplicht 38 uur week op school laat zitten, moet je natuurlijk wel zorgen dat die lessen door heel goede docenten worden gegeven, anders is het een asociaal besluit. We zijn docenten dus intensief gaan trainen’, vertelt Van 't Zelfde. Naast alle taallessen moeten leerlingen ook deelnemen

niet meer te zijn, want daar mag je echt helemaal niets!’

Doorbraak

Maar alle inspanningen ten spijt, de achterstanden bleven. Voor Van 't Zelfde was het duidelijk dat er óók in het basisonderwijs iets ingrijpend moest veranderen: hij wilde een eigen basisschool. In de pogingen dit voor elkaar te krijgen, liep hij jarenlang tegen weerstand, belemmerende regelgeving en andere hindernissen op. De doorbraak kwam tijdens een studiereis naar Schotland, die hij met een aantal belangrijke onderwijsmensen maakte. ‘In Schotland wordt al een paar honderd jaar les gegeven aan leerlingen van 2 tot 18 jaar. De groep zag met eigen ogen dat dat werkt.’

Inmiddels geeft OSG Hugo de Groot vanuit twee gebouwen basisonderwijs en er is een pand gekocht waarin voorschoolse

Eric van 't Zelfde tussen zijn leerlingen: 'Eén uurtje per dag extra les maakt een enorm verschil'

educatie wordt aangeboden. Uiteindelijke doel is om een campus voor zo'n 1200 leerlingen te ontwikkelen, met aparte gebouwen voor voortgezet onderwijs, basisonderwijs en voorschoolse educatie.

Verschil maken

De grote vraag is natuurlijk: hoe gaan de basisscholen van OSG Hugo de Groot erin slagen om de kinderen wél op het beoogde niveau te brengen? Hoe gaan zij het verschil maken?

Om te beginnen is ook hier de lestabel verhoogd met 270 uur per jaar. Tijdens de reguliere lestijd – 930 uur per jaar – zitten de leerlingen gewoon in groepsverband bij elkaar. 'Niet ideaal, maar wettelijk gezien kunnen we daar niet omheen.' De 270 extra uur worden minder conventioneel ingevuld. Vanaf groep 7 krijgen leerlingen tijdens die extra uren in niveaugroepen les van vo-docenten.

Twee jaar geleden heeft de school daar tijdens een pilotproject bijzonder positieve ervaringen mee opgedaan: 'Elke dag kwamen 248 leerlingen van verschillende basisscholen uit de wijk na schooltijd naar onze vo-locatie om één uur extra les te volgen. Bij de nulmeting scoorden deze basisscholen bij taal en rekenen onder het landelijk gemiddelde, na afloop van dat jaar scoorden ze erboven. Met één uurtje per dag extra les!'

Falen is geen optie

'Toen ik hier vijf jaar geleden kwam werken, waren we het lachertje 'op Zuid', zegt Van 't Zelfde. 'Maar nu beginnen we een voorbeeldschool te worden. Onze vo-poot is in een paar jaar tijd vijf keer zo groot geworden, in 2017 wil ik 740 leerlingen hebben. We zijn van zwak naar voldoende gegaan, en over vijf jaar tijd wil ik goed zijn', besluit hij gedreven en bevlogen.

In het realiseren van deze ambities spelen leraren volgens hem een sleutelrol. 'Ik zorg ervoor dat de leraren hun werk goed kunnen doen, want zij doen het echte werk. Zij zijn mijn tankdivisie, de hersenen in het gebouw. Op veel scholen heb ik gezien dat die hersenen niet gebruikt worden. Dat zal mij niet gebeuren. Samen met mijn team gaan we dit waar maken. Ik ben mijn team dan ook iedere dag dankbaar. Falen is geen optie!' <

Eric van 't Zelfde is een van de sprekers op de startconferentie van het VOS/ABB-project LEF, dat op 13 februari van start gaat. [Zie pagina 8.](#)